

Disputatio juridica inauguralis de locatione conductione

<https://hdl.handle.net/1874/343257>

DISPUTATIO JURIDICA
GENERALISSIMA
DE

LOCATIONE CONDUCTIONE,

QUAM
PRÆSIDE D. O. TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,
D. JOHANNIS MUNNICKS,

Reip. Ultrajectinæ Poliatri, atque in inclytâ ejusdem Academiâ
Medicinæ Anatomæ & Botanicæ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu & Alme
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO LICENTIA,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus, &
Privilegiis ritè ac solenniter consequendis,

Publico Eruditorum examini subicit

MICHAËL HARMES, Bremenfis.

Ad diem 18 Octobris, loco horisque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ

Typographi, c1o 1oc Lxxxvi.

MAGNIFICIS CONSULTISSIMIS AMPLIS-
SIMIS, PRUDENTISSIMISQUE VIRIS,
DOMINIS, DOMINIS,

CONSULIBUS,
SYNDICO &
SENATORIBUS,

Famigeratissimæ Reipu-
blicæ Bremensis PA-
TRIAE, PATRIBUS
dignissimis, vigilantissimis,

Domini, Meccenatibus, Evergetis
per omne ævum submissè colen-
dis observandis,

*Disputationem hanc inauguralem in
observantiæ, gratique animi Symbolum eâ
quâ decet reverentiâ dicat & consecrat*

MICHAËL HARMES,
AUCTOR.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE
LOCATIONE CONDUCTIONE.

PROOEMIUM.

um graves ob causas animo volverem meo Academiae valedicere sub-
sellis, & dignitatem quandam pro exantlatis in jure laboribus af-
fectare, ad eam verò consequendam aliquod studiorum meorum spe-
cimen, oculis proponere statuerem, diu dubius hærebam, quænam
potissimum materia ex vasto juris Oceano mihi esset seligenda, tan-
dem non incongruè facturum me autumabam, si ex eis materiis unam produce-
rem, quæ respectu quotidiani usus, sive publicæ utilitatis prevalent: eas nunc
meditando percurrrens, postremò ex omnibus una Locationis-Conductionis mate-
ria arrisit, quam hisce pellibus exaratam pro Disputatione Inaugurali in præsentia
offerò. Rem igitur ipsam misso ulteriori preloquio, divinà favente gratiâ, Chri-
stique auxilio humiliter implorato, aggrediar.

T H E S I S I.

 Nim verò ne illotis, ut ajunt, manibus, postpositâ Gaji
Jcti. in l. i. ff. d. O. J. admonitione, ad tam nobilis tamque
egregiæ materiæ explicationem me accingam, & singula à
vertice ad calcem usque, quoad ejus fieri potest, & vires
mæ valent (omnibus siquidem numeris absolutum opus
edere, & quod nullius reprehensionem incurrere possit, non
humanæ est operæ sed divinæ potentiæ ac sapientiæ) perstringam; prius di-
versas ejus significaciones excutere operæ pretium esse existimo.

II. *Locatio* autem dicitur à *loco*. Hinc *locare* quasi locum dare dicitur qui
pro certa mercede alteri dat locum in ædibus vel in fundo suo, quod gene-
raliter usu obtinuit, ut *locare* dicerentur, qui rem alteri fruendam non gratis,
sed ob aliquid concedunt. *Wes. b. n. 2.* Hinc *locare* conducere nummos (h. est
fœnori dare, & accipere) apud Horatium. Deinde vocabulum locationis à
loco ductum esse, vel hinc colligere licebit, quod *locare* propriè sit in loco po-
nere. Unde illud vulgatum, *eadem sede locari* & *vet. locarium* dictum, quod
pro stabulo vel taberna mercedis loco dabatur. Varro 5. *de ling. lat.* Non aliter
atque *solarium* appellatur quod pro solo expenditur. Porro *locare* significat
nuptum dare. *Conducere* dicitur ex *cum* & *ducere*, quod conductor unà cum
domino

domino rem ad suum usum & utilitatem duxerit, &c. Hic loci *Locare* in *locatione fruendi* dicitur quid dare utendum vel faciendum, *conducere* rem utendam accipere mercede solutâ; in *locatione vero faciendi sive opera* ut plurimum nomen *locare* & *conducere* confunditur; quæ tamen difficultas facile tolli potest, si distinguamus inter *Operam* & *Opus*, is quippe qui operam præstat *inuitu opera* dicitur *locator intuitu* verò *operis conductor*, & vice versâ, qui eâ utitur operâ respectu *operis* dicitur *locator* & respectu *opera* *conductor* l. 11. §. pen. l. 13. §. 1. & 3. l. 19. §. 7. ff. h. Et quamvis aliud sit *locare*, *verleihen*, *vermieten*, *verpachten*, *verdingen*, *verheuren*, aliud *conducere*, *bestheben*, *mieten*, *pachten*, *heuren*, *dingen*, sæpè tamen alterutro vocabulo totus significatur contractus l. 19. 20. d. act. emt. dum consensualis est & verus, nominatus ex utraque parte obligatorius & b. fidei §. unic. de obl. que ex conf. Pichard. b.

III. Hisce jam missis circa τὸν ἑμπράσιον, & verborum differentias, quæ semper, frequenter & perpetuò his conveniunt, ab ipsa rerum forma sc. deductis, transibo ad contractus hujus definitionem seu descriptionem, qui haud incongruè sic definitur quòd sit *Contractus Jur. Gent.*, *b. fidei*, *consensu constans*, *de re utenda vel facienda pro certa mercede*.

IV. Dixi *Contractus*. Sine dubio enim est contractus, & quidem solo consensu initus l. 1. b. emtioni proximus, & qui iisdem ferè juris regulis continetur pr. f. b. l. 2. ff. eod. Dixi *Jur. Gent.* l. 5. d. f. & jur. §. 2. f. d. f. N. G. & C. b. fidei §. 28. f. de act. l. 23. d. R. f. R. est, quia non solum venit, quod dictum, & de quo contrahentes pepigerunt expressè, verum etiam quod æquitas naturalis suadet. *Consensu constans* pr. f. d. obl. ex conf. idèd nec traditionem, neque verba neque literas requirit l. 1. 14. b. l. 24. C. eod. l. 17. C. d. pact. ibi Gothofr: fitque consensus ille vel tacitè vel expressè l. 13. §. f. b.

V. Dixi *de re utenda vel facienda*, exinde apparet dilucidè locationem esse vel rerum vel factorum; operarum à personis præstandarum dari locationem conductionem, idque ad distinctionem rei quæ dicitur locari. Is enim in rei locatione dicitur *locator*, qui rem putà insulam utendam, vel fundum fruendum dat acceptâ certâ mercede, in operarum locatione diverso respectu quis dicitur & *locator* & *conductor*, de quo suprâ pluribus egi, interim vid: l. 19. §. pen. l. 38. ff. h. l. 22. §. 2. l. 26. 36. 51. §. locari l. 58. eod. Addidi ultimò in definitione pro *certa mercede* pr. f. b. l. 52. d. D. int. V. & Ux. l. 2. 25. b. l. 1. §. 9. de positi. unde evincitur si contrahentes nullam mercedem expresserint, nec ad certum locum vel tempus se expressè retulerint, non esse veram locationem Pin: ad rubr. C. d. resc. vend. p. 2. c. 3. n. 5. Wef. in §. 1. f. b. & in §. f. vers. & ideo f. d. mand. excluditur etiam hic commodatum, precarium & mandatum, qui contractus sunt gratuiti, etiam remouentur omnes contractus innominati in quibus certa merces non intervenit.

VI. Sufficiant hæc ad Definitionis exegesis, videamus jam *Locationis-Condu-*
ctionis

tionis substantialia, & constat quemadmodum in Emptione ita quoque in hoc contractu tria reperiri: I. *Consensum*. II. *Rem s. factum*. III. *Mercedem*.

VII. *Quod ad primum*, fit nudo & solo CONSENSU, utcunque declarato l. 1. 14. ff. l. 24. C. b. pr. I. b. modò fit liber l. 11. 32. C. b. (Rustici tamen, si illorum planè nihil interfit arg. l. 21. C. mand. l. 14. C. d. contr. emt. Pist: obs. 101. Carpz. 1. R. 58. re integrâ, suo Domino potius quàm extraneo operas pro eodem pretio locent Carpz. 1. R. 59.) Tacito autem utriusque consensu ab initio vix potest contrahi arg. l. 23. comm. div. quæ enim locatio est ubi certa merces non est definita? vid. §. 1. I. b. Bach. V. 1. D. 29. th. 1. lit. c. verb. vel tacitè semel tamen contracta locatio tacitè renovatur (cum iisdem qualitatibus & pactis v. c. pignore &c. quibus prior constabat l. 13. §. f. l. 16. C. b. non etiam quæ à tertii arbitrio dependent ut fidejussio l. 13. §. fin. ff. l. 7. C. ibi Barbos.) si nim. conductor tempore conductionis impleto, sciente & patiente locatore, vel ejus herede aut curatore in conductione non modico temporis spatio (Fran. h. n. 21.) maneat, tunc enim tacitè renovata censetur l. 13. §. f. l. 14. h. l. 16. C. eod. & quidem in prædiis rusticis, regulariter ad annum, licèt prima ad lustrium fuerit contracta d. l. 13. §. fin. Mant. d. tac. conv. t. 15. n. 2. in Urbanis verò, quorum quolibet tempore uniformis est usus, pro eo tempore, quo quis finitâ primâ locatione habitavit l. 13. §. fin. h. vid. Fran. h. n. 13. &c. quæ sententia à plerisque Jctis recipitur & videtur magis convenire verbis Leg. 13. §. fin. probarique ex collatione quam Jctus facit inter prædium rusticum & Urbanum. Ratio differentiæ videtur esse, quod in prædio rustico semel tantum in anno fructus nascantur, in urbano verò qualibet anni parte fructus cedant (interim moderatè agatur cum inquilino arg. l. 9. d. serv. Groenw. ad l. 16. C. b. n. 6.) sed variant hîc mores in plerisque enim locis per semi annum in prædiis urbanis locatio renovatur: quod si in scriptis certum locationis tempus sit expressum ad illud ipsum conductio renovata videtur l. 13. §. f. b. inf. Fran. n. 24. b.

VIII. *Secundum substantiale requisitum* contractus hujus est RES seu FACTUM. Quod ad res attinet, regulariter Locatio-Conductio est omnium rerum in commercio quæ usu non consumuntur arg. l. 31. h. l. 3. §. fin. comm. Zoes. n. 25. h. five sint in corporales Carpz. l. 5. R. 15. n. 1. V. C. jus vectigalis l. 4. C. vectig. nov. inst. non poss. Ususfructus §. 1. I. d. usu & hab. l. 18. C. d. jur. dor. l. 9. §. 1. h. Caroc. d. loc. 2. g. 38. & seqq. habitatio §. 5. F. d. usu & hab. l. 13. C. d. usufr. An & hodiè Jurisdictio? communis est DD. opinio quam confirmat Capz. l. 5. R. 15. n. 3. prædio, cui jurisdictio adhæret locato, etiam jurisdictio locatam videri. Non etiam jus monetæ cudendæ. Edict. monet. de Anno 1559. §. ferner als sich auch. Carpz. 5. R. 18. nec servitus §. 1. I. d. usu & habit. vid. l. 12. §. 5. l. 44. eod. five Corporales mobiles & immobiles, etiam alienæ l. 7. 9. §. f. b. ita ut locator mercedem exigere possit pro tempore quo

conductor illa usus est *l. 9. §. f. b.* tenetur tamen conductori ignorantia ad interesse, si Dominus rem vindicet *l. 7. 8. 9. pr. b. Fran. n. 45. b.* &c. non obstante quod locator ignoraverit rem alienam esse arg. *l. 9. pr. l. 19. §. 1. b.* nisi forte paratus sit conductori præstare aliam rem æquè commodam vel justam ignorantiam docere possit *l. 9. in pr. b. arg. l. 19. §. 1. in fin. l. 33. b.* vid. Bus. ad. *l. 7. 8. h. n. 2.* De rei communis locatione consule Gomez. *2. c. 3. n. 14.* Item ipsa res conducta alteri æquè idoneo ad eundem usum potest locari *l. 6. C. b. l. 7. b.* (hujus tamen e. g. res vectæ primo locatori obligantur pro eâ parte quâ conduxit *l. 11. §. 5. d. pign. act.*) Res æstimata, taxationis, vel si conductori placuerit, venditionis gratiâ Lugo *d. l. & l. disp. 29. sect. 5. n. 71.* Non etiam regulariter res conductoris propria *l. 9. §. fin. ff. l. 20. C. b. l. 45. d. R. 7.* etiam si conductor sciat rem suam esse arg. *l. 16. d. contr. emt.* nisi præcesserit justus titulus, ut si venditor ante rei traditionem eam ab emtore conduceret: tum enim emtoris nomine incipit possidere arg. *l. 77. d. R. V. Fran. h. n. 51. vid. l. 20. §. f. & l. seq. b.* Dominus pignoris illud rectè a creditore conducit *l. 37. d. pign. act. l. 37. d. A. & A. P. Feudum à Vafallo b. fide etiam sine consensu Domini cap. un. §. donare 2. Feud. 9. & ad longum tempus arg. d. c. junct. l. 39. ff. l. 10. C. b. Finc. kel. d. feud. exerc. 9. th. 15.*

IX. Non solum verò Res possunt locari, sed etiam FACTUM S. OPERA. De facto in genere notandum, quod debeat esse honestum *l. 15. d. condit. instit. locari solitum, & mercede æstimatum l. 5. §. 2. de præscr. verb. V. C.* (tabulam pingere *d. §. 2.* onus vehere *l. 13. §. 1. b.* alterius servum custodire *l. 1. §. 9. de positi rem suam pro alio oppignorare l. 19. §. 1. d. præscr. verb. & c.*) etiam alienum *l. 25. per. tot. d. op. lib. l. 3. d. usu & usufr. leg.* & potest conductor operas conductas, si de contraria non constat contrahentium mente, alteri iterum locare *l. 48. h. arg. l. 7. ff. l. 6. C. b.* Facta autem non mercenaria, quæ animi potius quàm corporis virtute præstantur, veluti liberalitate ut manumissio *l. 5. §. 2. d. præscr. verb.* vel singulari eruditione, quæque pretio nummario non ita æstimari possunt locari nequeunt. *l. 1. §. 5. ff. d. extraord. cogn.* quorum tamen gradus sunt, alia enim sunt præstantiora, alia minus præstantia, de illis taxari non solitis vid. *l. 5. §. 2. d. præscr. verb. l. 1. pr. si mens. fals. mod. dix. Bach. v. 1. d. 29. fh. 2. lit. G. Fran. h. n. 58. & c.* Pro hisce sc. minus præstantibus factis, videtur honorarium aliquando actione ex contractu peti posse per *l. 6. ff. mandati.*

X. Restat tertium subst. req. nempe MERCES, quæ est pecunia numerata, quâ usus rei vel opera æstimatur arg. *pr. 7. h. l. 26. §. 1. d. furt. l. 1. §. 9. de pos. debet hæc (1) vera esse, non simulata, sive dicis gratiâ, donationis enim gratiâ si res utenda datur non est locatio conductio l. 20. §. 1. b. arg. l. 36. 38. d. contr. emt. sed tum negotium subsistit vi donationis l. 3. 9. C. d. contr. emt. neque valet hic contractus si res alicujus momenti uno nummo locetur l. 46. h. l. 10. §. fin. d. acq. vel am. poss. (2) certa vel expressa ex determinatione contrahentium, vel rela-*

relatione ad aliud, item si in arbitrium tertii ea definitio collata sit *l. 25. in pr. h. §. 1. f. b.* si is non definiverit irrita est locatio, si dixerit standum est omnimodò *§. 1. f. d. em. vend. §. 1. f. b.* five æquum five iniquum dixerit arg. *l. 27. §. 2. d. recept. qui arb.* quod tamen limitandum nisi læsio sit ultra duplum *l. 2. C. d. resc. vend.* neque recurritur ad arbitrium alterius secundum generalem Ulpiani responsionem in *l. 43. d. V. O.* nisi ab fraudulentam inæqualitatem, hoc enim casu provocatio ad arbitrium boni viri conceditur arg. *l. 78. & seq. pro socio.* Quæ merces iusta dicatur, maximè in locatione operarum, consule Bonacini *d. contract. d. 3. q. 7. punct. 4.* Denique debet consistere in pecunia numerata quod licet à Neotericis in controversiam vocetur putantibus eam etiam in quavis alia re fungibili quæ pondere numero, mensurâ constat, posse consistere, modò æstimatâ ex *l. 8. & 21. C. h.* tamen contrarium probatur & confirmatur apertè per *l. 25. §. 6. h. per l. 5. 2. de præscr. §. b.* ubi illa differentia constituitur inter locationem & contractum innominatum, quod in uno interveniat, pretium in altero non. Nec admittitur exceptio pecuniæ vocabulum hîc generale esse, & sumi pro omnibus rebus *l. 178. d. V. S.* illam enim significationem prædictæ *ll.* respuunt cum primis *d. l. 5.* ubi expressè aliis rebus opponitur, nec ita responderi potest ad *§. 2. eod.* ubi merces locationis comparatur cum pretio emtionis. Pluribus hæc confirmant Hahn. *n. 6. & 7. h. Vinn. ad §. 2. f. h. Christin. Vol. 3. dec. 109. n. 12.*

XI. Quod ad formam Locationis Conductionis, præterquàm quod consensu perficitur, ut jam monuimus, insuper attendendum huic pacta, arrham pignus, scripturam *l. 13. §. fin.* fideiussionem *l. 7. C. h.* conditionem *l. 20. h.* etiam tempus modicum, & longum, imò perpetuum *l. 10. C. h. Fran. b. n. 36. & c.* posse accedere. Hac ratione locatio alia temporalis alia perpetua dicitur: & est perpetua quæ in perpetuum vel saltem in longum tempus, temporalis quæ ad certum tempus constituitur *l. 9. §. 1. l. 14. in pr. h.* Quid juris si nulla temporis mentio facta est? *¶.* Locationem prædiorum rusticorum in annum, urbanorum verò & similium rerum, ut & operarum tam diu solummodò, quoad alteruter contrahentium renunciât, factam videri arg. *l. 13. §. fin. h. vid. Fran. n. 44. & Mev. ad Jus. Lub. l. 2. t. 8. art. 2.*

XII. Hisce ita explicatis, verbo (quia quædam negotia sunt, de quibus fuit dubitatum utrum pro emtione venditione, an pro Locatione conductione habenda sint) præcipuam hujus contractus cum aliis affinitatem duobus dubiis exemplis, demonstrabo: prius & facilius exhibet *§. 4. l. h.* Convenisti cum aurifice de annulis certi ponderis ex suo auro tibi conficiendis certo pretio, quæritur emtio venditio sit an locatio conductio? Putavit Cassius simul esse venditionem & locationem, id est aurificem vendere aurum & locare operas suas ad faciendum annulum; sed hæc sententia displicuit quia eadem res non debet diverso jure censerî *l. 23. d. usuc.* Facile igitur paulò expendentis penitus conventionem
hanc

hanc intelligemus unum esse contractum *venditionis* ita ut pretium detur pro annulo: distinguamus itaque cum *Imperatore, aurifex* vel facit annulum ex *suo* vel ex *meo auro*, priori casu est *venditio* annuli: posteriori casu est *locatio operæ*. Uterque casus ex utroque contractu mixtus est, sed à potiori fit denominatio *l. 2. §. 3. h.*

XIII. Alterum exemplum est de *Emphyteusi* quod repræsentat §. 3. *I. h.* æquè ibi dubitatum fuit, donec Zeno Imp. eam accuratius circum scriberet statueretque, propriam ejus esse naturam §. 3. *I. h. l. 1. C. d. jur. emphyt.* Ab aliis enim contractus hic habebatur pro *Locatione* nimirum propter annuam pensionem sub qua exemplo *locationis* contrahitur, ea *Lege*, ut quamdiu *Domino* hæc solvatur, tamdiu neque ipsi *colono*, neque ejus *successoribus* prædium auferri possit. Eò facit plenissimum jus utendi, & veluti *dominium* quoddam, quod & in *heredem* & *alium* quemvis licet transferre; unde etiam ei, cui hoc jus constitutum est, utilis in *rem actio* contra quemcumque possessorem competit *l. 1. §. 1. si ag. vectig.* Et quid mirum quosdam pro *venditione* hunc contractum accepisse? dixeris sanè hîc esse *venditionem* si spectes id, quod agitur de *dominii* utilis translatione. Certum igitur est *peculiarem* & *distinctam* ab *emtionem* & *Locationem* jam habere naturam quibus cum antea erat confusus. *Definitur Contractus, quo alteri jus constituitur, ut prædio vel re immobili uti frui possit, perpetuò sub Lege meliorationis & præstatione canonis annui* §. 3. *I. h. vid. tit. 66. lib. 4. C. Nov. 7. c. 4. Nov. 55. c. 2. Nov. 120. c. 6. §. 1. &c.*

XIV. Satis longa fuit digressio redeamus ad *Locationem* *Conductionem* cujus *convenientiam* cum *Emtione* *Venditione* aliquatenus habuimus, nisi hoc velimus addere, uti per *emtionem*, saltem si non subsequatur *rei traditio*, tantum jus ad *rem* est *adquisitum*, non in *re*, ita per *locationem* *res conducta* non est *affecteda* uti loquuntur *pragmatici l. 39. h.* ibique *Gorbofr.* uti prædii *servitus*, *divendi* nequit sine prædio quod prædio *cohæreat*, ita nec ea *locari* sine *subjecto* poterit *l. 44. h.* uti in *emendo* vel *vendendo* ita etiam in *locando* & *concedendo* licet *naturaliter* *contrahentes* (*citra tamen fraudem & dolum*) *invicem circumvenire l. 16. in f. d. min. l. 22. §. 3. h.*

XV. Uti verò *contraria* *juxta se posita* magis *elucescunt* ita *visis convenientiis* etiam *discrepantiæ* *emtionis* & *locationis* *collocandæ* erunt. Et est quidem *proxima* imò in multis *emtionem* *venditioni* comparatur *locatio*, multis tamen *nomini-*
bus ab eadem etiam *distingui* *indubitati* juris est. Etenim in *Locatione* *merces* est, in *emtionem* *pretium*. *l. 5. §. 2. d. præscr. verb. l. 1. §. 9. depos. l. 23. comm. div.* Ulterius, in *locationem* non nisi *usus* vel *fructus* *rei*, si de *re utenda* vel *fruenda* agatur, *conceditur*: neque enim *locatio* *dominium* *mutare* solet *l. 39. h.* in *emtionem* verò *res ipsa* *traditur*, & per *traditionem* *dominium* *transfertur* *l. 80. §. 3. d. contr. emt.* Excipe *locationem* *insulæ* *faciendæ l. 22. §. 2. h.* In *locationem* *conductor* non fert *periculum* *rei* de *casu fortuito*, ut *emtor* sed tantum de

de culpa tenetur propter generalem regulam in l. 5. §. 2. *comm. l. pen. h.* ibi non est justus titulus, seu causa habilis ad dominium transferendum, hinc verò titulus est, ad quem si traditio accedat, dominium transfertur. Ibi non est locus *Ædilitiis Edictis*, de redhibitione & quanti minoris, quæ tamen in contractu *Emtionis* admittuntur l. 63. d. *adil. edict.* denique ibi adjicitur tempus ultra quod (nisi tacitè renovetur) se non extendit locatio, quod tamen frustra *emtionis* adjiceretur, nisi ut intra certum tempus res vendita retrovendatur, non autem ut finiatur contractus. vid. sîs l. 2. C. d. *pact. int. emt. & vend. comp.* l. 6. C. d. *act. emt.*

XVI. Materiâ *Locationis Conductionis* quodammodo sic dilucidatâ, opus est ut despiciamus, quinam locare conducere possunt, & quidem *omnes qui contrahendo se obligant, nec specialiter prohibentur*, quales sunt.

XVII. *Primò MILITES*, qui sub pœna infamiæ non possunt aliena prædia conducere l. 31. l. fin. C. h. l. 15. 16. C. *de re mil.* ne, ut Imperator loquitur, armorum atrocitatem, quam adversus hostes ostendere debent, in cives convertant. *Secundò CURIALES*, si res alienas conduxerint l. 30. C. h. l. 4. ff. d. *decur.* nisi fortè domum cum propriam non habeant conduxerint Bald. in d. l. 30. & c. *Tertiò CLERICI* quoad possessiones seculares Nov. 132. C. 6. vid. Groenw. ad. d. C. 6. *Quartò TUTORES & CURATORES* necdum redditis rationibus, ob majorem minorum securitatem, prædia fiscalia & Cæsaris patrimonialia conducere vetantur l. 49. pr. §. 1. h. l. un. C. *ne tut. vel cur. vect. cond.* Coll. Jur. Arg. h. n. 14. Quid dicendum de *fabris, victoribus & sim.* artem suam cum strepitu exercentibus illine domum juxta literatorum ædes, hisce invitis & contradicentibus conducere, & ibi artem suam exercere possunt? *Negativa* verior est argum. l. un. C. d. *stud. lib. urb. Rom.* quod & *usa receptum esse* docet Carpz. 2. C. 37. def. 23. & C. J. Arg. h. n. 14.

XVIII. Ex hoc Contractu nascitur duplex obligatio quarum illa producit *Actionem locati*, hæc *conducti*. *Actio locati datur Locatori & heredibus* l. 24. 29. C. h. *adversus conductorem & heredes dd. ll. ut mercedem pro usu rei aut præstitâ operâ solvat, & rem cum omni causa finitâ locatione restituat sarciendo damnum culpâ lata aut levi commissum* pr. I. h. An & competit singularibus successoribus, ut si locator rem locatam vendiderit donaverit aut alio modo transtulerit? Tuemur negativam & dicimus producere tantum actionem personalem inter locatorem & conductorem in quam singularis successor non succedit l. 25. d. O. & *Act.* quemadmodum è contrario adversus heredes quidem datur sed non contra singulares successores l. 9. h. idque ob eandem rationem tum quia emtor accipit dominium rei, cujus vi liberè potest de ea disponere, non ergo tenetur stare locationi à venditore factæ, idem etiam responsum est de legatario l. 32. h. l. 120. §. 1. d. *Leg. 1.* item de fructuario l. 59. §. 1. d. *usufr.* prædicta tamen sunt limitanda, nisi forsan eâ *Lege fundus sit venditus ut em-*

tor teneatur locationi stare *l. 9. C. h. l. 25. §. 1. h.* vid. Fabr. *h. Diff. Bronch.* alii quoque casus extant *in l. fin. in f. d. jur. fisc. l. 8. §. 1. de reb. aut. jud. poss.* an secundum DD. communem opinionem, conductor hypothecarius ab emtore non possit expelli consule Sand. *lib. 3. def. 7. tit. 6.* qui sic in Frisia iudicatum refert. Mirè hinc variant mores vid. Matth. *d. aut.* alibi sequuntur Jus Civ. & utuntur hoc diverbio *Kauf gehet für miethe*, alibi contrarium obtinet *miethe gehet für Kauf*. Præstat hinc observari cujuscunque Regionis, provinciæ civitatisve statuta. Interim vid. *l. 9. C. h. l. 25. §. 1. h.* Carpzov. *2. constit. 37. def. 4.* & Groenw. *d. ll. abr. ad. d. l. 9. n. 4. ibi haur gaat voor Koop.*

XIX. *Specialiter* petitur hac actione ut conductor solvat *mercedem* unà cum usuris si fuerit in mora *l. 2. 17. C. h.* eo tempore quod vel partium conventio vel mos regionis assignat *l. 34. d. R. I.* arg: *l. 8. C. h.* Si nihil convenerit regulariter, finito usu, si sc: ad modicum tempus facta sit locatio, merces præstatur, aut operis absolutis arg. *l. 16 C. h. Fran. h. n. 78.* nisi loci consuetudines aliud suadeant *d. l. 34. d. R. I.* quemadmodum hodiè plerumque merces ædium conductarum præstatur singulis semestribus ut inter alia in Rep. nostra BREMENSI & in urbe hac TRAJECTINA receptum est. Romanorum more videtur solutio mercedis pro ædibus Kalendis Juliis facta fuisse *l. 9. qui pot. in pign. l. 58. d. usufr.* uti Belgarum Kalendis Maji. Sin verò ad plures annos & pensio in singulos annos distributa sit, in fine cujusque anni arg. *l. 1. §. 4. d. migr. l. 29. l. 140. d. V. O.* quod usu passim servatur. Si *merces* ad mensuram vel in dies est constituta, etiam imperfecto opere petitur *l. 30. §. pen. h.* imò si conditio personæ vel operis postulet, æquum est, ut merces per partes successivè interea dum opus fit, solvatur, modò artifex de hoc certò perficiendo idoneè caveat. Fran. *h. n. 189.* Si conductor *mercedem* lapso biennio non præstet, locator potest eum expellere arg: *l. 3. C. h.* licèt ab initio convenerit ne conductor invitus expellatur *l. 54. §. 1. h.* ea est communis Dd. opinio privatâ sc. autoritate posse *l. 56. h.* sed videtur hæc sententia J. Civili tum demum convenire si non resistat conductor arg: *l. 176. non est singulis ff. de R. 7. facit l. 3. C. d. pign.*

XX. Petitur præterea ut conductor finitâ locatione *rem* restituat *l. 48. §. 1. h. l. 25. C. h. numero eandem* arg: *l. 39. h.* ita quidem ut conductor locatori *rem* locatam repetenti non possit referre quæstionem dominii sed possessionem prius restituere & tunc de proprietate litigare *d. l. 25. C. h.* quid si conductor conventus pertinaciter rei conductæ restitutionem usque ad sententiam detrectet, tenetur tanquam rei alienæ in vasor & rem restituere & ejus æstimationem ex constitutione Zenonis quæ est in *l. pen. C. h.* quæ Lex Gallorum Belgarumque moribus obsolevit, in Germania secundum illam adhuc proceditur sed tantum ad interesse Vinn. *adpr. f. h. in f.* Groenw. *ad d. l. pen. C. h.* postremò petitur ut reparetur *omne damnum* quod *dolo lata* vel *levi culpa* conductoris con-

contigit *l. 23. d. R. J. l. 31. in f. b.* & evidenter probatur per *l. 3. §. 1. nam. camp. stab.* interdum etiam tenetur conductor de culpa levissima, si nimirum ipse tanquam artifex aliquid faciendum conduxerit *l. 9. §. pen. l. 13. §. 5. l. 25. §. 7. h.* aliquando & de casu fortuito ut si pacto aliquid conventum fuerit v. g. ne ignem aut scenum ibi haberet & conductor contra pactum fecerit atque sic ipsius culpa casum præcesserit *l. 11. §. 1. & §. fin. h.* idem dicendum videtur si equus sit locatus eo pacto, ut non nisi 5. milliaria in die perageret & peractis 7. ea de causa sit mortuus Lugo *d. J. & J. D. 29. sect. 4. n. 65.* In illis verò casibus in quibus conductor levissimam præstat culpam, adhibenda est distinctio casuum fortuitorum quam tradit eleganter Carpz. *const. 26. def. 18. Fran. h. n. 206. &c.*

XXI. Explicita est locati restat Conducti actio quæ datur conductori pr. *J. l. 15. pr. h. & heredibus l. 19. §. 8. contra locatorem & heredes l. 49. d. O. & Act. ut usum rei vel operas præstet & conficiat, damnum quoque resarciat.*

XXII. Et quidem in locatione Operarum ad operas fideliter præstandas, liberatur tamen præstando interesse arg: *l. 13. §. fin. d. re jud. vid. Vinn. ad §. fin. J. d. V. O. Fran. h. n. 155.* potest etiam operas quas suscepit alteri mandare sive locare, adversus quem hanc actionem habebit *l. 48. h.* modò æquè idoneè locaverit, cum magna inter Artifices sit differentia *l. 31. d. solut. si usus rei sit locatus convenitur* (1) ad hoc ut præstet conductori re locatâ liberè uti licere usque ad tempus conventum aut alioquin interesse *l. 9. in pr. h. l. 33. eod.* quod includit primò ut rem tradat cum omnibus instrumentis & accessionibus *l. 19. §. 2. h.* per quam traditionem regulariter dominium non transfertur *l. 39. h. nec possessio l. 60. §. 1. h. l. 2. C. d. 30. & 40. ann. præscr.* sed nuda detentio *Fran. h. n. 88.* Secundo ut remabilem tradat ad usum destinatum *l. 15. §. 1. h. l. 25. §. 1. eod.* (2) hac actione petit conductor damnum quod ratione rei conductæ passus est e. g. equi vitiosi sine certioratione locati Bonacoss. *tr. d. equis q. 94.* doliorum corruptorum scienter vel ignoranter locatorum omne damnum & interesse *l. 19. §. 1. h.* ibi Bus. *n. 1. & seq. fin* aliam rem vitiosam locaverit justâ ignorantia, tantum merces remittitur *l. 19. §. 1. h.* (3) petit remissionem mercedis vel in totum vel pro rato. Quòd pertinet quæstio utrum remittatur merces, si vel casu usus rei impediatur, vel aliàs magna sterilitas, in consueta illius loci vel temporis *l. 15. §. 2. h. Gail. 2. O. 23. n. 21. Misvachs,* vis tempestatis aliave coeli injuria, incurfus hostium, fluminis inundatio contingat? quod affirmamus, idque æquo iudicis arbitrio relinquendum putamus rationem habituri temporis, quo quis uti non potuit, ut & impediti usus. Quod quo modo fieri, & quanta læsio subesse debeat, quotque casus excipiantur vid: ap. Struv. *Exerc. 24. th. 14. & seqq. Mev. ad Jus Lub. l. 3. tit. 8. art. 1. n. 1. & seq. Carpz. p. 2. c. 37. def. 11. & seq.* Denique petit conductor ut servetur indemnis, huc spectat restitutio

restitutio impensarum, quas in rem conductam fecit *l. 19. §. 4. l. 55. §. 1. h.* item restitutio tributorum & collectarum quas conductor ratione rei conductæ solvit; & licet fiscus in exactione tributorum possessionem sequatur *l. 7. d. publ. & vectig. Garf. d. expens. c. 14. n. 19. Klock. d. contrib. c. 11. n. 169. & c.* attamen cum locator pro fructibus accipit mercedem, & sic in effectu frui videtur re locatâ *l. 38. 39. d. usufr.* etiam tributa à conductore soluta refundere tenetur arg. *l. 13. d. imp. in res dot. l. 2. C. d. ann. trib. vid. §. 3. d. via publ. Hahn. ad Wesf. h. n. 16.* (Idem tradunt Dd. de sumtibus metatorum, *von einquartierungs kosten. l. 9. C. de metar. & epidemet. Carpz. 2. const. 37. 37. def. 15.*) nisi solus ædium usus sine alio sumtu præstetur, aut collectæ conductoris personæ vel absolutè, vel ratione propriè patrimonii, quæstus, mercaturæ, aut artificii sint impositæ, *wegen dessen handel und nahrung Hahn. h. n. 16.*

XXIII. Finitur tandem *Locatio-Conductio* MUTUO CONSENSU, si res adhuc sit integra *§. ult. f. quib. mod. toll. obl. ELAPSO TEMPORE*, ad quod vel expressè vel tacitè fuit contracta arg. *l. 13. §. f. & l. seq. h.* Eâ occasione quæritur an conductor ante finitum locationis tempus ex re conducta possit recedere? Et dicimus posse recedere sed nihilominus solvere integram totius temporis pensionem tenetur *l. 55. §. 2. h.* nisi habeat justas recedendi causas, putà si lumina ædium conductarum vicino edificante obscurantur, aut ostia sive fenestræ nimium corrupte non restituantur *l. 25. §. 2. h.* si ædes ruinam minentur *l. 13. §. 6. l. 28. 33. d. damn. inf.* item ob impetum hostium vel latronum. *l. 13. §. 7. h.* Pestis causâ arg. *l. 27. §. 1. ibi Gothofr. Ripa de peste rubr. d. priv. contr. caus. pest.* quo referunt etiam metum spectrorum, illis tamen casibus optimè conductor sibi consulit si, dummodò possit, hoc indicet locatori aliàs enim deterioratâ re locatâ, conductor tenetur ad refectionem damni, si mōnitus locator damnum præcavere potuisset. *l. 13. §. 7. h. Ripa d. rubr. n. 13.* An & morte? Respondet *l. 10. C. h.* illum viam veritatis ignorare qui locationem-conductionem ad heredes transire non putet. *Excipe casum l. 9. §. 1. h.*

XXIV. Postremò conductor regulariter ante finitum tempus expelli nequit *l. 3. 15. 21. C. h.* nisi Dominus propter probabilem causam supervenientem eamque non prævisam re suâ indigeat: v. g. quia ipse aut filius ejus duxit uxorem, vel quia domus ipsius corruit, exusta est, aliudvè quid acciderit quo cogatur ex sua domo migrare &c. Ratio enim suadet ut Dominus præferatur *l. 3. C. h.* vid. *Carpz. 2. const. 37. def. 6.* justè etiam expellitur conductor ob *abusum rei locata.* *Christ. V. 3. dec. 115. n. 10.* vel *naturalem* vel *moralem* putà meretrices lenones aliosque insigniter infames recipiendo, verbo turpiter & in decenter in ea versando, villas incorruptas non servando, propter culturam intempestivam fundum deteriorando &c. *l. 25. §. 3. h.* vid. *Ripam*

I N A U G U R A L I S.

Ripam d. pest. rubr. d. contr. caus. pest. n. 29. 30. Barbo: ad l. 3. C. h. &c. Et
hec ratione instituti mei pro Disp. inaug. hac vice sufficienti, plura adjun-
gere tempus non patitur. Summo interim Jehove pro largita hactenus gratia
sit laus, honor & gloria in seculorum myriades!

COROLLARIA.

I.

Invocatio nominis Divini non est de essentia instrumenti.

II.

Filio exheredato recte tutor datur.

III.

Juramentum latroni factum nullo modo destituitur.

IV.

*Venditor præstando id quod interest liberatur, nec præcisè
potest cogi ad rem ipsam tradendam.*

V.

*Beneficium l. 2. C. de resc. vend. omninò etiam ad emptorem
extenditur.*

VI.

Merum Imperium in casu infirmitatis non potest mandari.

VII.

*Emphyteusin ante Zenonem fuisse & ex jure G. oriri omninò
statuimus.*

VIII.

*Conductorem casum fortuitum in se suscipientem de insolito
quoque teneri negamus.*

F I N I S.

LETTER-KRANS,

Gevlogten ter eeren van den sedigen en geleerden

H E E R

MICHAËL HARMES,

Als hy na een heftige en deftige Redensfrijdd

(Van het HUIREN en VERHUIREN) met een
aansienlijke eer-naam begiftigt wierde in de

Hooge-School tot UTRECHT.

Elijk in d'Oorlog noyt een Veldheer lof
verdient,

Eer dat hy dapperlijk den vyand heeft be-
vogten,

En ganschelijk vernielt; Soo wilt gy ook mijn vriend
Geen praal-loov, dan na welgelukte lettertogten.

Gy treedt dan (als een fiere *Leeuw*) vol vier en moed
Na't *Letter-worstel-perk* om daar aan elk te toonen

Wat meester-streken gy geleert hebt, dies gy doet
Verschrikken ieder een, die u eerst dag' te hoonen.

U Tegenstrevers sien, dat niemant van hen allen
Kan tegen u alleen bestaan, men sietse vallen.

U siet men na verdienst seer heerlijk Zegepralen,
En na veel vlijt en strijd een pronk-Laurier behalen.

*Hæc pauca in sui memoriam & præstantissimi Candidati
honorem rudi Minerva cecinit*

SUFFRIDUS DE BUCQUOY,

Juris Candidatus.

Momos contemnere didici.

SYMBOLUM

(2)

*Andidulo si pondus habent de rore madentes
Applausus, pura Votaque picta manu;
Cor prurit plausu, scripturæ Dexteræ Vota,
Lituræ avibus, mensque manusque bonis.
Quod Decus & Nomen flammis delebile nullis
Auxeris in campo nunc quoque Palladio.*

*Ita Nobilissimo Dn: Candidato, Amico suo Fraterrè
dilecto, levi calamo hæc paucula deproperabant,*

ARNOLDUS JOH: } HEINII, Fratres
CHRISTOPHORUS. } Catto - Cassellani.

(3)

*Die Gottheit, deren macht mit glut und flammen spielt,
Und selbst die natur an güldnen fesseln führet,
Die hatte schon, mein Freund, dein werthes haupt gezieret,
Als dich dein süßes Kind in schoofs und armen hielt
Izt wird dein muntre fleiß mit neuem ruhm erfüllt:
Die heilge Themis gibt, was dir schon längst gebühret;
Die hohe würde, so den glanz niemals verlieret,
Setzt deiner Tugend hier ein ewig ehrenbild.
Glücklich der du bist, auf dessen schönen haaren
Die holden myrten sich mit weißem lorber paaren.
Du hast die Ehr erlangt nach der du dich gesehnt.
Dein glücke müsse noch den sternern gleiche gehen
Dass dich das volle horn der reichen Amaltheen
Und stetet überflus mit tausend fruchten Krönt.*

J. C. BECKHOFF

JOHANN-ANDREAS CHRISTI
CASSELLER-CATTUS

(4)

Ille hominum species, trahit & sua quemque Voluptas

Ille colit musas, huic Venus alma placet.

HARMES tu quæris thalamos & bafia Phœbi

Ut Bremæ sponsæ, sis decus atque tuis.

Dat mens docta Viam: Virtus tibi solvit honores

Quosque negat cæcus jam favor illa parat.

Fertilis en Rhœnus, quæ Bremæ Clara Visurgis

Non potuit, solvit laurea ferta tibi.

Sic genus & proavos HARMES Doctissime reddis

Digne Viris tantis Digne parente nepos.

Nunc labyrinthæo si legum errabit in orbe,

Brema simul capiet, fila disertæ tuæ.

Gratulor! & quos dat tibi Justinianus honores

Cum famâ maneant, dum tua vita, Vale.

*Amico & contubernali meo optimo hæc ad illa
Luppia loca, quæ nomini latino unice fune-
sta & fatalia fuere L. M. Q. Cecini*

E. C. WATERBECK, LL. St.
Lippiensis.

Symb. fluunt effluunt-
que tempora.

(5)

Unc, Mater Themis alma, ades huc, Parnassia ferta

HARMES, qui rectè promeret illa, daro.

Exilis mea Musa parat Tibi carmina, Frater,

Diducta atque parum culta, at amica tamen.

Gratulor ergo Tibi, Tua laurea ferta virescant

Fama etiam vireat, sidera donec erunt.

Gaudet BREMA solum patrium Te honoribus auctum,

Quos TRAJECTINUM PALLADIUM tribuit

Gratulor ex animo, nos acclamamus Amici,

Vive felix HARMES, dulcis Amice, Vale.

avtgesesi F.

JOHANN-ANDREAS CHRIST,
CASSELLIS-CATTUS.